

Een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters

**Startdocument sportakkoord deelakkoord 6,
actielijn 2**

Arnhem, 2 november 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Achtergrond	3
3. De reis naar topsport	4
4. Ambitie	5
5. Speerpunten	7
6. Uitwerking speerpunt 1: Optimaliseren in-, door- en uitstroom	8
6.1. Stimuleren, ontwikkelen en monitoren van verantwoorde lerende omgevingen	8
6.2. Stabiele aanstelling van competente (talent)coaches	9
6.3. Stimuleren, ontwikkelen en monitoren van optimale opleidingsprogramma's	9
6.4. Gelijke ontwikkelkansen voor alle sporters	10
7. Uitwerking speerpunt 2: Bevorderen verbinding	11
7.1. Gezamenlijk begrippenkader	11
7.2. Samenwerking en kennisdeling tussen de betrokken partijen	11
7.3. Coördinatie van de samenwerking en kennisdeling	11
8. Uitwerking speerpunt 3: Vergroten maatschappelijke competenties	12
8.1. De maatschappelijke waarde van talentontwikkeling	12
8.2. De maatschappelijke waarde door talentontwikkeling	13
9. Bijlagen	14
9.1. Bijlage 1: Pijlers en voorwaarden opleidingsprogramma	14
9.2. Bijlage 2: Verantwoorde lerende omgeving	16
9.3. Bijlage 3: Rolverdeling betrokken partijen	21

1. Inleiding

Topsport inspireert en is van belangrijke waarde voor de samenleving. Om te kunnen inspireren is het nodig dat we als land blijven strijden voor mondiale podiumplaatsen. Niet alleen vandaag, maar ook morgen en overmorgen. Hier ligt een belangrijke taak voor alle betrokkenen die werken met kansrijke en talentvolle sporters.

Maar presteren alleen is niet voldoende. Alleen als de prestatie tot stand komt op een eerlijke en verantwoorde wijze, kan topsport aan betekenis en maatschappelijke waarde winnen.

In oktober 2020 hebben daarom meerdere partijen rond de sport een handtekening gezet onder het zesde deelakkoord van het Nationaal Sportakkoord getiteld *'Topsport die inspireert'* met de ambitie:

Nederlandse topsporters en topsportevenementen zijn mondiaal toonaangevend, toekomstbestendig en van maximale maatschappelijke waarde voor Nederland.

Deze ambitie is vertaald naar een zestal actielijnen. Dit document geeft een uitwerking aan de tweede actielijn, 'een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters'. Dit doen we door handvatten te bieden aan de betrokken partijen¹ waarmee we gezamenlijk de instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters verder kunnen optimaliseren en daarmee tevens een bijdrage kunnen leveren aan een grotere maatschappelijke waarde van topsport, door **op een verantwoorde wijze sporters te ontwikkelen richting eervolle prestaties**.

2. Achtergrond

Om als Nederland structureel bij de beste tien topsportlanden van de wereld te (blijven) behoren had NOC*NSF, in samenwerking met de sportbonden en het Ministerie van VWS, in 2006 voor het eerst een nationaal vierjaren talentontwikkelingsprogramma gelanceerd onder de titel 'Talent Centraal'. Sinds dit plan hebben op nationaal niveau² en in samenwerking met gemeenten belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden binnen het domein van talentontwikkeling in functie van topsport. Denk hierbij aan:

- Aanstelling en erkenning van fulltime talentcoaches;
- Oprichting van TeamNL Centra (voorheen Centra voor Topsport en Onderwijs);
- Samenwerking met de gehele onderwijskolom om duale carrières voor sporters mogelijk te maken;
- Opstellen van sport specifieke meerjaren opleidingsplannen en aangelijnde talentprofielen;
- Creatie van vangnetten om uitval van talentvolle sporters wegens niet-sporttechnische redenen te voorkomen.

Bovenstaande ontwikkelingen vormen een noodzakelijke basis voor het verder vormgeven van een optimale en verantwoorde opleiding tot topsporter. Toch constateren we in de samenwerking tussen de verschillende opleidingsniveaus en betrokken partijen nog belangrijke uitdagingen die een optimale en verantwoorde ontwikkeling van talentvolle sporters in de weg staan, namelijk:

- Opleidingsprogramma's³ waar nog stappen gezet kunnen worden in het optimaliseren van de verantwoorde lerende omgeving⁴;
- Ongewenste fluctuaties in de aanstelling van talentcoaches voor talentvolle sporters;

¹ Als in dit document gesproken wordt over 'gezamenlijk', 'we' of 'betrokken partijen' dan wordt hiermee bedoelt: gemeenten, sportbonden, NOC*NSF en het Ministerie van VWS. We willen hiermee andere partijen niet uitsluiten, maar deze zijn geen onderdeel geweest van de samenstelling van het sportakkoord en dit document. We gebruiken dit document graag als vertrekpunt om ook met andere partijen die een rol spelen in de opleiding tot topsporter in gesprek te gaan.

² Ook wel bekend als s-1 opleidingsprogramma's oftewel opleidingsprogramma's waarin sporters actief zijn die behoren bij de oudste junioren categorie en veelal actief zijn op TeamNL Centra.

³ Als in dit document gesproken wordt over 'opleidingsprogramma's', dan wordt hiermee bedoelt: programma's die kunnen plaatsvinden op nationaal, regionaal of lokaal niveau bij een vereniging, vanaf 8 jaar voor het podium.

⁴ Hiermee mag je niet concluderen dat deze omgevingen op dit moment onverantwoord zijn. Er zit een groot gat tussen een optimale verantwoorde omgeving en een onverantwoorde omgeving. Zie bijlage 2 voor de pijlers van een verantwoorde lerende omgeving.

- Kansrijke sporters die dreigen uit te vallen of zelfs niet kunnen deelnemen omdat zij onvoldoende middelen hebben om hun opleidingsprogramma te bekostigen;
- Bijdragen aan en kennisdeling over talentidentificatie en -ontwikkeling vanuit gemeentes, scholen, clubs en bonden in de regio die onvoldoende op elkaar aansluiten en onder druk staan;
- Doorstroomcijfers vanuit sportverenigingen/clubs naar opleidings- en topsportprogramma's die onvoldoende inzichtelijk zijn, waardoor succes vanuit de regio minder zichtbaar is.
- Het gebruik van verschillende definities en doelen als er gesproken wordt over 'talentidentificatie' en 'talentontwikkeling', waardoor er verkeerde verwachtingen ontstaan⁵;
- Verschillen in de expertise en betrokkenheid van bonden bij de ontwikkeling en uitvoering van opleidingsprogramma's op lokaal niveau;
- Betrokken partijen die (nog) onvoldoende in beeld hebben wat de maatschappelijke waarde is die talentontwikkeling in functie van topsport met zich mee brengt en hoe ze dat optimaal kunnen inzetten binnen hun organisatie.

Anno 2021 staan we voor een prachtige kans om aan de hand van deze uitdagingen, en in het licht van onze gezamenlijke ambitie, de belangrijkste speerpunten te bepalen en handvatten te bieden aan betrokken partijen van dit sportakkoord, om hier uitvoering aan te geven. Uiteraard kunnen deze handvatten ook door andere partijen, zoals commerciële en particuliere initiatieven, gebruikt worden. Zodoende kan elke partij in zijn eigen context een ondersteunende en versterkende bijdrage leveren aan deze gezamenlijke ambitie.

Om dit te doen wordt in hoofdstuk drie eerst het domein van talentontwikkeling geschetst in relatie tot onder andere sportparticipatie (en het deelakkoord 'vaardig in bewegen') en topsport. Hierna beschrijven we de gezamenlijke ambitie, doelstelling en resultaat van deze actielijn. Aan de hand van deze inzichten en de reeds benoemde uitdagingen maken we de concrete vertaling naar de speerpunten van dit deelakkoord, om vervolgens in hoofdstukken 6-8 de vertaling te maken naar praktische handvatten.

Dit document en de gedeelde handvatten dienen als hulpmiddel en vertrekpunt voor gesprekken met partijen die op lokaal, regionaal of landelijk niveau (gaan) (samen)werken met kansrijke of talentvolle sporters. Mocht er behoefte zijn aan meer ondersteuning, verdieping of versterking, neem dan contact op met één van de aanspreekpunten van de betrokken partijen:

- Anne Ouwerkerk van NOC*NSF (anne.ouwerkerk@nocnsf.nl);
- Antoine de Brouwer van VSG (a.debrouwer@sportengemeenten.nl);
- Ingeborg Bovendeur van VWS (i.bovendeur@minvws.nl).

3. De reis naar topsport

Om tot een helder plan van aanpak te komen is het zinvol om met de betrokken partijen te handelen vanuit een uniform kader over hetgeen we verstaan onder talentontwikkeling. Aan de hand hiervan creëren we een vertrekpunt voor gesprekken over ondersteunende en versterkende landelijke, regionale en lokale activiteiten. Belangrijk om te realiseren is dat een dergelijk kader of model altijd een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid is en daarmee nooit een wondermiddel of garantie op succes. De verdieping en verbetering moet vooral komen uit de dagelijkse praktijk en zal per sport en locatie verfijnd moeten worden naar de specifieke context.

Er zijn verschillende 'talentontwikkelingsmodellen' beschikbaar die door sportbonden en gemeenten worden gebruikt en die een mogelijkheid bieden als vertrekpunt. De makers van deze modellen geven hun visie op de ontwikkeling van jonge kinderen naar topsport, met een leven lang plezier beleven aan sport als hoofddoel. Wat deze modellen gemeen hebben is:

- 1) het gezamenlijke startpunt voor alle kinderen om te gaan sporten en bewegen (FUNdament);

⁵ Jongeren krijgen bijvoorbeeld nog regelmatig onterecht en te snel het predicaat 'talent' toebedeeld of trainingen worden al te snel in relatie gebracht met talentontwikkeling in plaats van sportontwikkeling. Beiden hebben nadelige gevolgen voor een optimale en verantwoorde ontwikkeling.

- 2) de doorgroei naar het verder vormgeven van de eigen sport- en beweegambities, waarvan een carrière als topsporter er een van is;
- 3) het gezamenlijke eindpunt om mensen een leven lang plezier te laten beleven aan sport en bewegen.

Geen van de modellen zijn wetenschappelijk bewezen⁶, maar enkele onderliggende inzichten kennen wel een wetenschappelijke basis⁷ die is gepubliceerd en daarmee voor iedereen toegankelijk. Gezien de context en toegankelijkheid van het Sportakkoord vinden we het passend om, op basis van bestaande kennis, een generiek model inclusief uitleg te delen via onze webpagina www.nocnsf.nl/talentontwikkeling⁸. Op deze webpagina zal alle informatie over de reis die jonge sporters afleggen worden geplaatst, zodat betrokken partijen dit vervolgens als vertrekpunt kunnen gebruiken voor de eigen gesprekken en vertalingen naar eigen beleid. Door deze informatie centraal aan te bieden kan de continuïteit en doorontwikkeling van kennis en kunde binnen dit domein beter worden geborgd, waar nodig aangepast en blijvend gedeeld worden met betrokken partijen.

Afbeelding en uitleg over het sport eco-systeem volgt.

Belangrijk om te vermelden is dat de drie eerder benoemde elementen een soort ecosysteem vormen. Om het evenwicht in en duurzaamheid van dit systeem te bewaken, is het belangrijk dat de verschillende elementen elkaar versterken. Zo vormen activiteiten tijdens de FUNdament fase, zoals trainingen op verenigingen of de omschreven activiteiten binnen deelakkoord 4, een belangrijke basis voor zowel sporters die de ambitie hebben om zich te ontwikkelen richting topsport als voor sporters die op een ander niveau of andere reden willen (blijven) sporten. Echter, als elementen hun belangrijkste kerntaak niet meer goed (kunnen) vervullen of andere taken op zich gaan nemen, zoals het onnodig motorisch testen en meten van kinderen in de basisschoolleeftijd in functie van bijvoorbeeld talentherkenning, kan dat weer leiden tot ongewenste verstoringen die invloed hebben op het gehele ecosysteem. De verschillende elementen in het systeem luisteren dus erg nauw met elkaar samen. Zo kunnen lokale (topsport)verenigingen en goed bewegingsonderwijs op school een belangrijke bijdrage leveren aan het vergroten van de kweekvijver van topsport. Er zullen meerdere momenten gedurende de reis zijn waarin er tegenstrijdige belangen kunnen voorkomen. Niet iedere sporter is namelijk in staat en/of heeft de behoefte om het mondiale seniorenpodium te behalen. Zolang deze bewustwording er is, erkend wordt en de juiste plek krijgt in het gesprek over de te organiseren activiteiten, kan dit als kans worden gebruikt om sporters die al dan niet de top (willen) halen beter te ontwikkelen en (terug te laten stromen in en) te behouden voor de sport. Overkoepelend gezien wordt er in het totale ecosysteem te allen tijde gehandeld vanuit een verantwoorde lerende omgeving waarin sprake is van een inclusieve, veilige en positieve sportcultuur.

4. Ambitie

We zijn aan dit zesde deelakkoord begonnen vanuit een gedeelde ambitie namelijk:

Nederlandse topsporters en topsportevenementen zijn mondiaal toonaangevend, toekomstbestendig en van maximale maatschappelijke waarde voor Nederland.

⁶ Doordat er diverse wetenschappelijke elementen in zijn verwerkt, veelal gebruiken alle modellen dezelfde wetenschappelijke handvatten, betekent dat nog niet dat de gehele visie een wetenschappelijke onderbouwing kent.

⁷ Bijna alle modellen maken gebruik van dezelfde wetenschappelijke kennis en verschillen dan ook niet tot nauwelijks van elkaar.

⁸ Deze zal op korte termijn worden toegevoegd aan de webpagina en in dit document. Aan de hand van de laatste feedback vanuit de werkgroep waren we genooddaakt om tot een verbeterde weergave te komen van een reeds bestaand model vanuit NOC*NSF zodat deze duidelijker en concreter is voor de betrokken partijen.

In onze uitwerking van de tweede actielijn 'een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters', van dit deelakkoord hebben wij bovenstaande ambitie en het gedachtegoed uit voorgaande hoofdstukken vertaald naar de volgende doelstelling en resultaatbeschrijving:

Doel

Het op een **verantwoorde** wijze herkennen en ontwikkelen van talentvolle sporters richting **eervolle** prestaties.

*Met **verantwoord** doelen we op het gegeven dat de opleiding tot topsporter weloverwogen, veilig en pedagogisch plaatsvindt. Het is van belang om continu een dialoog aan te wakkeren die gaat over welke soort veiligheid wenselijk is, op welke wijze hier continu aandacht aan kan worden besteed en hoe er elke dag verbetering in kan plaatsvinden. Topsport vereist bijvoorbeeld dat sporters hun grenzen leren verleggen, oftewel ontwikkeling realiseren in de zone van de naaste ontwikkeling. Grensverleggend gedrag verschilt daarmee fundamenteel van grensoverschrijdend gedrag, waarbij het gaat over het overschrijden van gehanteerde normen en waarden. De vraag moet hierdoor zijn hoe we op een verantwoorde wijze de grens continu weten te verleggen.*

*Met **eervol** doelen we op de wijze waarop prestaties tot stand komen. Het is de glans aan de prestatie. Deze prestaties kunnen op verschillende niveaus (mondiaal, nationaal en ook lokaal, regionaal) worden geleverd. Het is van belang dat prestaties te allen tijde met waardigheid zijn geleverd. Er is namelijk maar één ding mooier dan presteren en dat is eervol presteren.*

Resultaat

Het resultaat van deze doelstelling vertaald zich naar drie resultaatgebieden (zie figuur 1 voor een visualisatie hiervan):

1. Geoptimaliseerde in-, door- en uitstroom van talentvolle sporters

De opleiding tot topsporter staat in teken van het verantwoord opleiden van sporters die later eervol kunnen strijden voor mondiale podiumplaatsen bij de senioren. Om het 'succes' van een dergelijk opleidingssysteem te analyseren gebruiken we de topsportdoelstelling van de betrokken topsportorganisatie (bijvoorbeeld sportbond of topsportvereniging) als primair vertrekpunt. Een optimaal opleidingssysteem moet op een verantwoorde wijze aanbod genereren voor het topsportprogramma van de betrokken topsportorganisatie. Dit kan geanalyseerd worden vanuit de vereiste doorstroom van sporters richting het topsportprogramma. Het gaat hier om kwantiteit én kwaliteit van sporters.

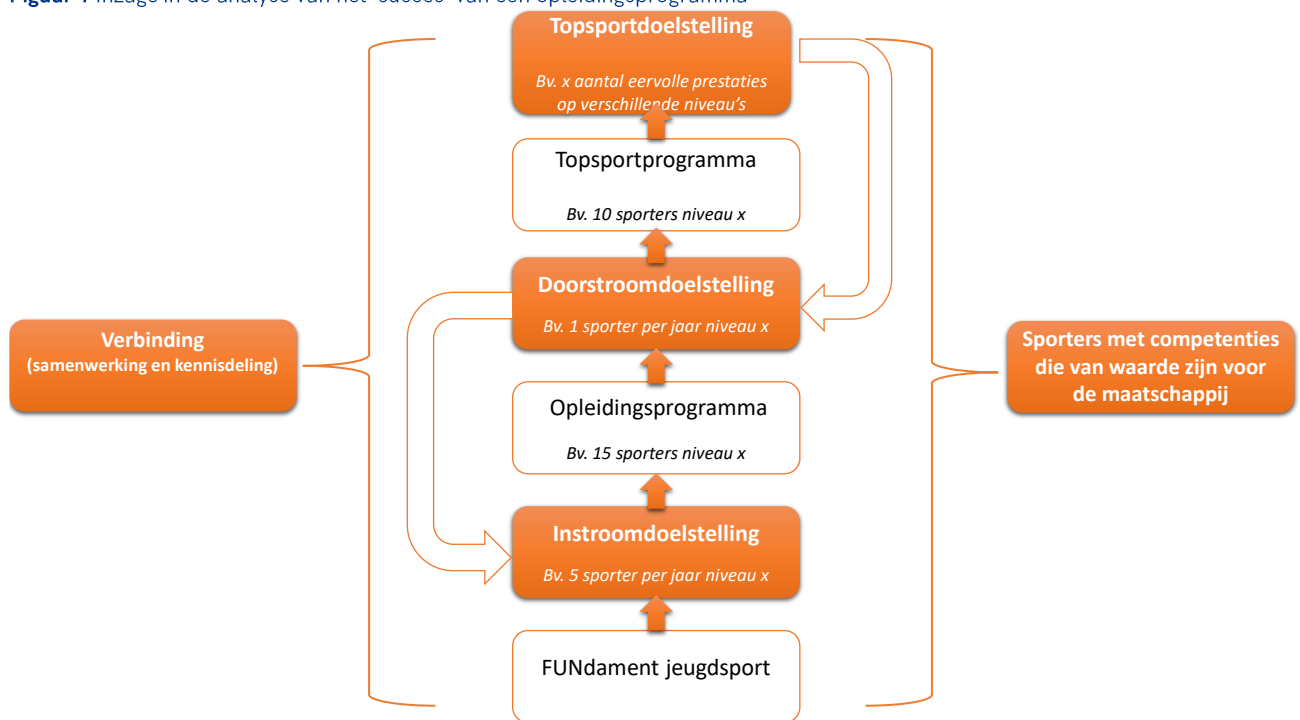
2. Een verbeterde verbinding tussen de betrokken partijen

Gedurende de opleiding tot topsporter zullen sporters ervaringen en/of transitie ondergaan die op een verantwoorde wijze moeten worden begeleid. Samenwerking en kennisdeling tussen en binnen betrokken partijen (zoals verenigingen, sportbonden, gemeenten en TeamNL Centra, maar ook met partijen als onderwijs en medische organisaties) kent hierin een noodzaak. Alleen dan kunnen we ervoor zorgen dat de opvolging effectief is, ervaringen van sporters plezierig zijn en transitie succesvol. Mogelijke negatieve consequenties als onderpresteren, blessures, overtraining of zelfs mentale of klinische aandachtspunten kunnen hiermee ook worden voorkomen.

3. Sporters met competenties die van waarde zijn voor de maatschappij

De opleiding tot topsporter moet bijdragen aan de algemene ontwikkeling, opleiding en vorming van individuen en daarmee (los van het uiteindelijke resultaat) van waarde zijn voor de individuele sporter, de sport en de maatschappij. Hiermee heeft de opleiding tot topsporter een maatschappelijke waarde. In een verantwoorde opleiding tot topsporter geven we alle talentvolle sporters (ook zij die eerder uitstromen) een solide basis aan competenties (onder andere zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, grenzen stellen & bewaken, communiceren en probleemoplossend vermogen) waar, als we proactief werken om deze competenties te vertalen naar inzet in andere omgevingen, ze de rest van hun leven profijt van hebben en die ze later elders in de maatschappij kunnen inzetten.

Figuur 1 Inzage in de analyse van het 'succes' van een opleidingsprogramma

5. Speerpunten

Aan de hand van de beschreven resultaten uit hoofdstuk 4, tezamen met de uitdagingen die benoemd zijn in hoofdstuk 2, hebben we onderstaand een drietal gezamenlijke speerpunten vastgesteld waar we via dit deelakkoord op in zetten.

Speerpunt 1: Optimaliseren in-, door- en uitstroom • Stimuleren, ontwikkelen en monitoren van verantwoorde lerende omgevingen • Stabiele aanstelling van competente (talent)coaches • Stimuleren, ontwikkelen en monitoren van optimale opleidingsprogramma's • Gelijke ontwikkelkansen voor alle sporters
Speerpunt 2: Bevorderen verbinding • Gezamenlijk begrippenkader • Samenwerking en kennisdeling tussen de betrokken partijen • Coördinatie van de samenwerking en kennisdeling
Speerpunt 3: Vergroten maatschappelijke competenties • De maatschappelijk waarde van talentontwikkeling • De maatschappelijke waarde door talentontwikkeling

Speerpunt 1: Optimaliseren in-, door- en uitstroom

Het eerste speerpunt richt zich op het optimaliseren van de in-, door- en uitstroom van talentvolle sporters in het opleidingssysteem. Hierbij zetten we in op het continu versterken van de noodzakelijke basisvoorwaarden die voortkomen uit het adagium: de meest talentvolle sporters werken met de beste talentcoaches in het beste opleidingsprogramma.

Speerpunt 2: Bevorderen verbinding

Het tweede speerpunt richt zich hoofdzakelijk op de verbinding en samenwerking tussen de betrokken partijen die een rol spelen in de opleiding van talentvolle sporters tot topsporter. We

trachten zoveel mogelijk te coördineren dat we vanuit dezelfde doelen, dezelfde afbakening en dezelfde definities van begrippen handelen en opgedane kennis met elkaar delen en borgen.

Speerpunt 3: Vergroten maatschappelijke competenties

Het derde speerpunt 3 geeft weer hoe een verantwoorde opleiding tot topsporter de maatschappelijke waarde van topsport kan vergroten, zowel op regionaal, lokaal als nationaal niveau. Waar we middels speerpunt 1 reeds interventies binnen het domein van talentontwikkeling vormgeven, omschrijven we in dit speerpunt interventies die betrekking hebben op de intrinsieke waarde van talentontwikkeling en gebruiken we talentontwikkeling als middel (platform) voor het beetpakken van maatschappelijke vraagstukken.

In de volgende hoofdstukken geven we per speerpunt een concrete uitleg en bieden we handvatten die betrokken partijen kunnen gebruiken om hier in hun eigen praktijk het gesprek over te voeren en verder mee aan de slag te gaan. Aangezien elke sport, regio en gemeente specifieke mogelijkheden en tegelijkertijd ook behoeften heeft, blijven we weg van een universele aanpak. We delen daarentegen juist onze gezamenlijke visie en aandachtspunten voor de praktijk, zodat elke betrokken partij deze naar de eigen specifieke situatie kan vertalen. De handvatten die gedeeld worden zijn toepasbaar op elk niveau. Of dat nu gaat om nationaal, lokaal of regionaal niveau, of in nationale opleidingsprogramma's bij (top)sportverenigingen of commerciële initiatieven: elke partij die zich bezig houdt met de ontwikkeling van jonge sporters (of dat wil doen) kan hier zijn voordeel mee doen.

6. Uitwerking speerpunt 1: Optimaliseren in-, door- en uitstroom

6.1. Stimuleren, ontwikkelen en monitoren van verantwoorde lerende omgevingen

Een verantwoorde lerende omgeving waarin aandacht is voor psychosociaal welbevinden, lichamelijke gezondheid, duale carrière, pedagogiek⁹, ethiek & integriteit vormt de basis voor een optimale ontwikkeling van sporters en een optimale in-, door- en uitstroom. In deze omgeving vindt grensverleggend maar geen grensoverschrijdend gedrag plaats. In het eerste geval gaat het om ontwikkeling realiseren in de zone van de naaste ontwikkeling terwijl het laatste gaat om het overschrijden van gehanteerde normen en waarden.

In onze zoektocht naar praktische handvatten van een verantwoorde lerende omgeving is ons helder geworden dat we hiervoor niet alleen moeten vaststellen welk gedrag bijvoorbeeld als wel of niet veilig wordt ervaren, maar dat een continue dialoog moet worden aangewakkerd die gaat over welke soort veiligheid wenselijk is, en op welke wijze we hier continu aandacht aan kunnen besteden en hoe we er elke dag verbetering in laten plaatsvinden.

Om dit te realiseren hebben we in bijlage 2 tabel 3, gedragingen omschreven waar zowel in- als externen van het opleidingsprogramma hun reflecties op moeten kunnen geven. De beschreven gedragingen moet je niet als goed of fout lezen, maar dienen als vertrekpunt om een gezamenlijk beeld te creëren van een verantwoorde lerende omgeving in de eigen sport en context op basis waarvan continue discussie, implementatie en reflectie kan plaatsvinden. De omschrijvingen kennen een integraal karakter. We hebben vanuit meerdere domeinen naar het optimaliseren van opleidingsprogramma's en het minimaliseren van de misstanden gekeken en hebben het begrip 'verantwoord' in reeds bestaande uitwerkingen van een 'lerende omgeving' geïntegreerd. Dit moet eraan bijdragen dat de dialoog en daaruit voortvloeiende oplossingsrichtingen verder gaan dan symptoombestrijding en altijd vanuit een holistisch, ontwikkelingsgericht én interdisciplinair perspectief plaatsvinden.

Tabel 3 dient dan ook als handvat voor het stimuleren, ontwikkelen en monitoren van verantwoorde lerende omgevingen. Voor alle sporten geldt dat deze handvatten te allen tijde

⁹ Coaches en andere betrokken moeten pedagogisch 'wijs' worden. Of anders gezegd, zij moeten virtuoos worden in het vellen van wijze pedagogische oordelen in alle contexten.

vertaald moeten worden naar de eigen sportcontext en sportniveau. Waar noodzakelijk kunnen dan ook altijd andere of aanvullende maatregelen worden getroffen.

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:

- In bijlage 2 tabel 3 staan gedragingen omschreven die dienen als vertrekpunt voor het stimuleren, ontwikkelen en monitoren van een verantwoorde lerende omgeving.

6.2. Stabiele aanstelling van competente (talent)coaches

Het aanstellen van een stabiele en bekwame groep van coaches, passend bij de doelgroep, is van cruciaal belang om sporters optimaal voor te bereiden op een (topsport)carrière. De voorbereiding is namelijk de sleutel tot succes. En dat is juist wat deze coaches moeten doen: jonge sporters voorbereiden op een carrière als topsporter of bijdragen aan een andere carrière. Het geven van een voorzet vereist wel andere vaardigheden dan het maken van een doelpunt. Deze coaches werken met sporters in een levensfase die vele kansen en mogelijkheden biedt, maar waarin ook de trainingstijd intensiveert en de prestatiedruk toeneemt. Kennis over de ontwikkeling (onder andere fysiek, cognitief, sociaal en emotioneel) van jongeren is dan ook essentieel. Hierdoor kan een coach trainingen en werkwijzen beter afstemmen op de kansen (onder meer het snelle effect van trainingsprikkels op de motoriek) en uitdagingen (onder meer de groei van het lichaam) die deze ontwikkeling biedt. Het streven is dan ook dat er in elk opleidingsprogramma (nationaal, regionaal en lokaal bij bijvoorbeeld een vereniging), een competente coach actief is.

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:

- De kern is een goede trainer-coach passend bij de doelgroep, die een bewuste keuze maakt om langere tijd met deze doelgroep te werken. De trainer/coach moet in deze opleidingsfasen voldoende kennis hebben van andere expertgebieden en waar nodig daarin worden bijgeschoold. Expertinzet is alleen noodzakelijk in bijzondere situaties;- Volwaardige aanstellingen van trainer-coaches kennen een noodzaak in de huidige maatschappelijke context. Coaches moeten invulling kunnen geven aan een holistische, ontwikkelingsgerichte en daarmee verantwoorde opleiding van de sporter. Zij moeten de ruimte hebben om transities te begeleiden en verbindingen te leggen met betrokken partijen voor en na hun eigen programma. Een aanstelling waarin alleen ruimte is voor het geven van trainingen is onvoldoende. Om invulling te geven aan de opdrachten die horen bij een verantwoorde ontwikkeling en om tegelijkertijd een stabiele en hoogwaardige groep trainer-coaches te realiseren, zullen we met zijn allen moeten streven naar fulltime trainer-coach aanstellingen;- Op Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSF staat een competentieprofiel voor talentcoaches die gebruikt kan worden bij de zoektocht, aanstelling en ontwikkeling van coaches die werken met jongeren.

6.3. Stimuleren, ontwikkelen en monitoren van optimale opleidingsprogramma's

De optimale vormgeving van opleidingsprogramma's verschilt per sport en soms zelfs per context. Dit kan in verenigingsverband plaatsvinden, bij commerciële initiatieven, in programma's onder aansturing van de sportbond of zelfs buiten bekende vormen van organisatie. Elke sport en elke sporter heeft hierbij weer andere noden. Wat een 'optimaal' opleidingsprogramma is valt aan de voorkant daarom ook niet te omschrijven. Belangrijker is dat we de specifieke contexten gebruiken als vertrekpunt voor een dialoog over hoe we het huidige programma in die context continu kunnen verbeteren.

Hiernaast zijn er in al die verschillende contexten wel een aantal noodzakelijke generieke pijlers en randvoorwaarden die te allen tijde gebruikt kunnen worden om met elkaar een gesprek aan te gaan over continue verbetering van het opleidingsprogramma. Het betreft hier de pijlers sporters, coaches, wedstrijden & competities, specialistische begeleiding (strength & conditioning, medisch, voeding, prestatiegedrag en duale carrière), trainingssituatie, organisatie & leiderschap en financiën. Deze pijlers zijn verder uitgeschreven in bijlage 1 tabel 2 en dienen

altijd vertaald te worden naar de juiste context. In tabel 2 zijn tevens verwijzingen gemaakt richting extra handvatten voor de beschreven voorwaarden.

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:

- Op [De dialoog | Talentontwikkeling TeamNL - NOCNSF](#) worden periodiek thema's beetgepakt die kunnen bijdragen aan het gesprek over het verbeteren van het opleidingsprogramma;
- In bijlage 1 tabel 2 staan de pijlers en voorwaarden voor een opleidingsprogramma.

6.4. Gelijke ontwikkelkansen voor alle sporters

We onderschrijven het belang van de basisinfrastructuur- en cultuur van breedtesport, wedstrijd sport, sportclubs en anders georganiseerde sport. Dit vergt onder andere competente en bekwame trainers-coaches, instructeurs, scheidsrechters, officials en spelbegeleiders én toegankelijkheid (fysiek en sociaal) van de sport voor iedereen, ongeacht bijvoorbeeld afkomst, gender, financiële situatie of handicap. Dit is een randvoorwaarde om sporters met potentie een goede start te geven en zich te laten ontwikkelen. Hier geldt dan ook een sterke verbinding naar deelakkoord 'inclusief sporten en bewegen', waarin de ambitie wordt gesteld dat meer mensen een leven lang sport- en beweegplezier kunnen ervaren in een inclusieve sport- en bewegingsomgeving.

Ongelijke ontwikkelkansen zou in Nederland niet de reden mogen zijn dat een kansrijke sporter zijn potentie niet verder kán ontwikkelen.

Zo groeit in Nederland één op de 11 kinderen op in armoede¹⁰. Met als gevolg dat zij zich niet optimaal kunnen ontwikkelen binnen vele aspecten, waaronder sport. Dit leidt ertoe dat ze bescheiden zijn over hun toekomstplannen, terwijl blijkt dat sport juist voor deze groep extra veel betekent¹¹.

Binnen de sport zijn diverse regelingen en foundations actief om ervoor te zorgen dat alle kansrijke sporters dezelfde kansen krijgen. Het is van belang deze verder te verstevigen en waar nodig uit te breiden, zodat we voorkomen dat de financiële thuissituatie, afkomst, handicap of andere niet-sporttechnische aspecten een optimale ontwikkeling belemmerd, of ervoor zorgt dat een sporter noodgedwongen uitvalt uit het systeem.

Een goede samenwerking, draagvlak en heldere afspraken tussen de betrokken partijen en ondersteunende partners is hierin van belang (zie speerpunt 2).

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:

- Communiceer helder welke wegen sporters binnen de eigen gemeente kunnen bewandelen voor noodzakelijke ondersteuning en bekijk of hier verruiming in nodig zijn/mogelijk zijn;
- Maak sporters bewust van nationale voorzieningen [Talentvoorziening - NOCNSF](#) (<https://nocnsf.nl/athlete-services/teamnl-talentvoorzieningen>) die beschikbaar zijn voor sporters met een talentstatus;
- Creëer een eigen talentfonds indien bestaande faciliteiten onvoldoende blijken te zijn;
- Maak op lokaal niveau gebruik van regelingen als [Home | Jeugdfonds Sport & Cultuur](#) (jeugdfondssportencultuur.nl) of [Leergeld Nederland | Alle kinderen mogen meedoen](#) (<https://www.leergeld.nl/>) . En bekijk en verstevig in jouw gemeente de geldende regelingen;
- Maak gebruik van services die bijdragen aan een inclusieve, veilige en positieve sportcultuur binnen het opleidingsprogramma. Vraag bijvoorbeeld [kosteloos een workshop aan - John Blankenstein Foundation](#) (<https://www.johnblankensteinfoundation.nl/vraag-een-gratis-workshop-aan>), of bekijk voor andere thema's of doelgroepen de website van het sportakkoord 'inclusief sporten en bewegen' via [Tips en tools - Sportakkoord](#) (<https://www.sportakkoord.nl/inclusief-sporten-en-bewegen/tips-en-tools>).

¹⁰ <https://jeugdfondssportencultuur.nl/>

¹¹ rapport 'Veelbetekende kansen' van het Jeugdfonds sport en cultuur
<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=7420&m=1480327686&action=file.download>

7. Uitwerking speerpunt 2: Bevorderen verbinding

7.1. Gezamenlijk begrippenkader

Om een goed gesprek met elkaar aan te gaan over talentontwikkeling is het van belang om een gezamenlijk gecreëerd begrippenkader te gebruiken. Immers, als de gesprekspartners iets anders bedoelen met hetzelfde woord of thema, praat men langs elkaar heen en is het ingewikkelder om tot begrip, afstemming en uiteindelijk verbetering te komen. Een gezamenlijk begrippenkader is nooit goed of fout en moet tot stand komen op basis van de dialoog.

Binnen dit deelonderwerp kan het volgende handvat worden gebruikt:
- Op Woordenboek Talentontwikkeling TeamNL - NOCNSF staat een begrippenkader in de vorm van een online woordenboek. Dit woordenboek geeft duiding aan bepaalde thema's binnen talentontwikkeling en kan als een vertrekpunt dienen voor het eigen beleid en activiteiten. Dit woordenboek zal periodiek worden aangevuld en aangepast op basis van de informatie die tot ons komt.

7.2. Samenwerking en kennisdeling tussen de betrokken partijen

Samenwerking en kennisdeling zijn essentieel in het bereiken van onze gedeelde doelstelling. Hoe sterker de samenwerking tussen de partijen van dit deelakkoord is, hoe groter de impact van onze gedeelde doelstelling en resultaatgebieden. Het is daarom van belang dat de verschillende partijen die betrokken zijn bij de opleiding tot topsporter, op elk niveau (regionaal, lokaal, nationaal) goed op elkaar zijn afgestemd en relevante kennis met elkaar delen. Altijd met als doel om op een verantwoorde wijze talentvolle sporters te ontwikkelen richting eervolle prestaties.

De manier waarop deze samenwerkingen en kennisdelingen plaatsvinden is context afhankelijk. Er is geen uniforme succesformule die in elke context gebruikt kan worden of succesvol zal zijn. Om tot een optimalere samenwerking en kennisdeling te komen is het wel goed om een vertrekpunt te hebben bij de rollen tussen de verschillende betrokken partijen in het vormgeven van de opleidingsprogramma's. In bijlage 3 tabel 4 doen wij een voorzet voor deze rolverdeling. Zie dit wederom als een vertrekpunt die moet worden besproken en vertaald naar de specifieke context. Hiernaast trachten we onze webpagina www.nocnsf.nl/talentontwikkeling continu bij te werken en hier informatie op te plaatsen die relevant is voor de betrokken partijen bij het optimaliseren van hun beleid. Indien er relevante informatie vanuit de betrokken partijen beschikbaar is dan kunnen ze deze via de eerder genoemde contactpersonen delen en zal het een plek krijgen op deze website.

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:
- In bijlage 3 tabel 4 staat een vertrekpunt voor een rolverdeling tussen de betrokken partijen in het vormgeven van een opleidingsprogramma; - www.nocnsf.nl/talentontwikkeling als centraal inzamel en verzamelpunt van relevante kennis.

7.3. Coördinatie van de samenwerking en kennisdeling

Om de instroom van talentvolle sporters op lokaal en regionaal niveau te optimaliseren, streven we naar het versterken van de synergie tussen lokale (top)sportverenigingen en regionale, nationale programma's. Partijen uit dit deelakkoord kunnen dit aanjagen door het faciliteren van professionele coördinatie om samenwerking en kennisdeling tussen verschillende partijen die zich op lokaal en regionaal bezighouden met talentontwikkeling te bevorderen. Door kennis en kwaliteit binnen de regionale trainingscentra lokaal te ontsluiten versterken deze programma's ook de lokale (top)sportverenigingen, waar de opleidingsprogramma's van de bond mogelijk op

termijn weer van profiteren. Zo ontstaat er een wisselwerking en versterken de lokale sportaanbieders en regionale talentcentra elkaar.

Als er behoefte is aan aanvullende handvatten, laat het dan aan een van de betrokken partijen weten zodat we dit kunnen delen of hier naar op zoek kunnen gaan.

8. Uitwerking speerpunt 3: Vergroten maatschappelijke competenties

De Nederlandse topsport is een groot goed en is van waarde voor de samenleving. We willen deze waarde vergroten door hier met de betrokken partijen vanuit talentontwikkeling gericht op te gaan sturen en deze waarde nog meer zichtbaar te maken. Om de maatschappelijke waarde van topsport te vergroten, is het belangrijk dat er vanuit één denkkader wordt gewerkt van waaruit iedere partij tot een eigen strategie en aanpak kan komen. Zie tabel 5 voor het gehanteerde denkkader.

Tabel 5 Denkkader maatschappelijke waarde topsport

Term	Definitie	Toelichting
Maatschappelijke waarde*	De betekenis die de maatschappij aan talentontwikkeling geeft Dit is altijd een perceptie en een momentopname. De maatschappelijke waarde van talentontwikkeling kan dus veranderen in de tijd, is afhankelijk van de context en is maakbaar.	- De maatschappelijke waarde van talentontwikkeling kan zowel positief als negatief zijn. - De maatschappelijke waarde van talentontwikkeling kan veranderen door doelbewuste interventies waardoor impact wordt bereikt.
Maatschappelijke impact	Een maatschappelijke verandering die door talentontwikkeling wordt bereikt De maatschappelijke impact is dus het daadwerkelijke verschil dat gemaakt wordt (tussen een 0- en een 1-situatie) door doelbewuste <u>interventies</u>	- Interventies kunnen plaatsvinden <u>binnen</u> talentontwikkeling (fundament) of <u>door</u> talentontwikkeling topsport (platform) - Interventies sturen altijd actief op het vergroten van positieve effecten van talentontwikkeling en/of op het verkleinen van negatieve effecten van talentontwikkeling.

**Niet te verwarren met bijvoorbeeld de TeamNL waarden: excelleren, respect en samen*

Zoals uit tabel 5 valt op te maken kunnen we de maatschappelijke waarde van topsport middels talentontwikkeling vergroten via drie sporen. Binnen speerpunt 1 bewandelen we reeds het spoor van het plegen van interventies binnen talentontwikkeling. We verbeteren dit fundament door o.a. met competente talentcoaches te werken en de opleidingsprogramma's en opleiding verantwoord vorm te geven.

Binnen dit laatste speerpunt zullen we ons op de andere twee sporen richten en ervoor zorgdragen dat alle drie de sporen op elkaar aansluiten en elkaar versterken.

8.1. De maatschappelijke waarde van talentontwikkeling

Talentontwikkeling heeft waarde van zichzelf. Het gaat dan om de waarde die de maatschappij hecht aan aspecten die horen bij talentontwikkeling en talentvolle sporters, bijvoorbeeld het streven om de beste te willen zijn, het verleggen van grenzen, het neerzetten van bijzondere prestaties, de reis die wordt afgelegd, de passie voor de sport, het afzien en het samen hard werken voor goede resultaten. Talentvolle sporters, talentcoaches en de opleiding daarvan heeft van zichzelf dus al een maatschappelijke waarde die we moeten beetpakken en actief communiceren.

Hiernaast ontwikkelen sporters in de opleidingsprogramma's ook meerdere gedragscompetenties (onder andere zelfvertrouwen, doorzettingsvermogen, grenzen stellen & bewaken, communiceren en probleemoplossend vermogen). Deze competenties zullen ook proactief vertaald kunnen worden naar inzet in andere omgevingen waardoor sporters hier de rest van hun leven profijt van hebben door ze later elders in de maatschappij in te zetten. Ook dit is een intrinsieke waarde die de opleiding tot topsporter herbergt.

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:

- De opleiding tot topsporter draagt bij aan de algemene ontwikkeling, opleiding en vorming van individuen en is daarmee (los van het uiteindelijke resultaat) van waarde voor de maatschappij. In de opleiding tot topsporter ontwikkelen we bij talentvolle sporters competenties waar ze de rest van hun leven profijt van hebben en die ze later elders in de maatschappij kunnen inzetten. Dit geldt ook voor sporters die eerder uitstromen;
- De opleiding tot topsporter draagt bij aan verbondenheid. Talentvolle sporters en talentcoaches bewegen zich tussen sportontwikkeling en topsport in. Een verantwoorde opleiding zorgt ervoor dat de verbondenheid tussen deze drie elementen optimaal is, er wordt samengewerkt en dat alle betrokken partijen van elkaar kunnen leren en continu verbeteren.

8.2. De maatschappelijke waarde door talentontwikkeling

Talentontwikkeling biedt een prachtig platform om ook naar buiten toe haar maatschappelijke impact te vergroten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het gegeven dat topsporters anderen inspireren tot het verbeteren van hun eigen sportieve prestaties en een voorbeeld zijn voor veel inwoners van de stad. Zij kunnen ervoor zorgen dat bewoners zich meer met hun stad identificeren en hier trots op zijn.

Het vergroten van de maatschappelijke impact gebeurt echter niet automatisch. Door het opzetten van een platform en interventies met talentontwikkeling als middel, kan een bijdrage worden geleverd aan hedendaagse maatschappelijke of economische vraagstukken.

Binnen dit deelonderwerp kunnen de volgende handvatten worden gebruikt:

- Talentvolle sporters en talentcoaches zijn een inspiratie en voorbeeld voor het Nederlandse publiek. Zij laten het Nederlandse publiek inzien dat je dromen waar kan maken, als je de wil hebt om te winnen en daar hard voor werkt. De media laat niet alleen bijzondere prestaties, maar ook onderdelen van de reis die talentvolle sporters afleggen richting deze prestaties aan het publiek zien. Daarmee biedt talentontwikkeling een prachtig platform om maatschappelijke impact te genereren. Door talentvolle sporters in te zetten voor lokale activiteiten en campagnes, kunnen zij een bijdrage leveren aan de realisatie van maatschappelijke doelstellingen. Op het gebied van sport, bijvoorbeeld door als (rol)model op te treden richting jongeren die nog zoekende zijn naar 'hun' sport en hun te motiveren te gaan sporten of zich verder te ontwikkelen, maar ook op het gebied van bijvoorbeeld inclusiviteit, vitaliteit en duurzaamheid;
- Talentvolle sporters die de behoefte voelen om zich voor maatschappelijke vraagstukken in te zetten moeten dit podium makkelijk kunnen vinden. Momenteel kan dit via TeamNL, maar zou het ook goed zijn om dit podium te bieden op lokaal en regionaal niveau;
- Topsport en talentontwikkeling kunnen bijdragen aan de uitstraling van een stad of gebied. Het kan bijvoorbeeld worden ingezet als vorm van gebieds promotie en zodoende voor een positieve associatie (imago) van een gebied zorgen;
- De (aanjagende) rol van een TeamNL Centrum of regionaal/nationaal opleidingsprogramma kan het sportklimaat in een regio naar een hoger niveau tillen. Denk hierbij aan kennisdeling tussen de betrokken partijen. Hiermee vervult een dergelijk programma ook een brede maatschappelijke rol. Een plek waarin niet alleen talentvolle sporters, maar bijvoorbeeld ook coaches, fysiotherapeuten of vrijwilligers zich verder kunnen ontwikkelen. Een lerende omgeving voor alle betrokkenen waarin het goed omgaan met jonge sporters en het behouden en opleiden van jonge sporters, coaches en andere betrokkenen (bestuurders, ouders, vrijwilligers, etc.) voor gemeenten en provincie vaak minstens zo belangrijk als de doorstroom richting topsport.

9. Bijlagen

9.1. Bijlage 1: Pijlers en voorwaarden opleidingsprogramma

Tabel 2 Pijlers en voorwaarden opleidingsprogramma

Pijlers	Vb score	Extra handvatten ¹²
Doel	In hoeverre ben je het eens met de stelling op een schaal van 1 t/m 6? 1 = helemaal oneens 5 = helemaal eens 6 = nvt/geen mening	
De instroom sluit aan op de kwalitatieve en kwantitatieve behoeften van het opleidingsprogramma		Zie figuur 1
De doorstroom sluit aan op de kwalitatieve en kwantitatieve behoeften van het vervolgprogramma		Zie figuur 1
Niveau sporters		
<u>Individuele sporten:</u> Hoeveel sporters in het programma hebben het in zich om tot de beste senioren ter wereld te gaan behoren?		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSE
<u>Teamsporten:</u> Hoeveel spelers in het team hebben het in zich om tot de beste senioren ter wereld te gaan behoren?		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSE
In het programma is vlijmscherp gedefinieerd waar een sporter aan moet voldoen om door te stromen naar het senioren topsportprogramma		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSE
In het programma is een verantwoord besluitvormingsproces over de in-, door- en uitstroom van sporters		De dialoog Talentontwikkeling TeamNL - NOCNSE
In het programma wordt de in-, door- en uitstroom continue geëvalueerd en er wordt optimaal lering uit getrokken voor de komende jaren		De dialoog Talentontwikkeling TeamNL - NOCNSE
NIVEAU COACHING		
a. Er is voldoende beschikbaarheid van talentcoaches (in aantal en Fte)		
b. De talentcoaches zijn volledig gecommitteerd en altijd op het juiste moment beschikbaar		
c. De talentcoaches zijn volledig competent in de rol van: A. Trainer		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSE
c. De talentcoaches zijn volledig competent in de rol van: B. Coach		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSE

¹² Op basis van de huidige stand van zaken. We trachten in de loop der tijd voor zoveel mogelijk van deze voorwaarden te plaatsen op [Talentontwikkeling | TeamNL - NOCNSE](#) om extra handvatten te bieden.

c. De talentcoaches zijn volledig competent in de rol van: C. Manager		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSF
c. De talentcoaches zijn volledig competent in de rol van: D. Leider		Voor talentcoaches NOC*NSF - NOCNSF
d. De talentcoaches werken goed samen		
WEDSTRIJDEN EN COMPETITIES		
a. Het programma biedt toegang tot het juiste niveau van (inter)nationale wedstrijden.		
b. Binnen het aanbod worden de juiste keuzes gemaakt tot deelname.		
c. De kwaliteit van de specifieke voorbereiding op de belangrijkste (inter)nationale wedstrijden is goed.		
d. Wedstrijd- en competitie ervaringen worden geëvalueerd , en er wordt optimaal lering uit getrokken .		Evaluatie piekmomenten - NOCNSF
e. Het logistiek management rond wedstrijden en competities is goed geregeld.		
SPECIALISTISCHE BEGELEIDING		
a. Welke specialismen (denk aan strength & conditioning, medisch, voeding, prestatiegedrag en duale carrière), zijn noodzakelijk binnen het programma?		
b. Er is voldoende beschikbaarheid van noodzakelijke specialisten.		
c. De noodzakelijke specialisten zijn competent in hun vak en zijn aangesloten op de bijbehorende leerlijnen vanuit de sportbond.		TeamNL Experts - NOCNSF
d. Het begeleidingsteam werkt interdisciplinair samen met elkaar, en zorgt voor afstemming wanneer dat nodig is.		
e. De expertbegeleiding functioneert goed bij trainingen, wedstrijden en competities		
TRAININGSSITUATIE		
a. In de dagelijkse trainingssituatie heerst echt een verantwoorde lerende omgeving		Zie bijlage 2
b. De arbeid/rust verhouding is goed		
c. De trainingsfaciliteiten zijn voldoende beschikbaar en voldoen aan de minimum eisen		
d. De afstemming tussen opleiding en trainingssituatie is goed		
ORGANISATIE EN LEIDERSCHAP		
a. De organisatiestructuur binnen het programma is duidelijk geregeld		

b. Het mandaat binnen het programma is duidelijk geregeld		
c. Het leiderschap toont daadkracht		
d. Er is een duidelijke visie en strategie binnen het programma		
e. Binnen de beschikbare middelen worden de juiste keuzes gemaakt.		
f. De bond stelt zelf voldoende commitment beschikbaar voor het opleidingsprogramma.		
Financiën		
Er is een sluitende begroting voor minimaal 4 jaar waarmee alle operationele activiteiten kunnen worden uitgevoerd.		
Alle relevante onderdelen zijn in de begroting opgenomen, denk met name aan: - Coachstaf - Trainings- en wedstrijdprogramma - Accommodatie		
Inkomsten komen uit meerdere bronnen		
Er zijn meerjarige afspraken met de juiste partners en dienstverleners.		
Er is een plan B voor onvoorziene omstandigheden.		
Er zijn financiële ondersteuningsmogelijkheden, met heldere richtlijnen, voor geïdentificeerde talentvolle sporters.		

9.2. Bijlage 2: Verantwoorde lerende omgeving

In tabel 3 hebben we gedragingen omschreven waar zowel in- als externen van het opleidingsprogramma hun reflecties op moeten kunnen geven. De beschreven gedragingen moet je niet als goed of fout lezen, maar dienen als vertrekpunt om een gezamenlijk beeld te creëren van de huidige omgeving waarin sporters zich begeven. Door deze stellingen bijvoorbeeld voor te leggen aan de sporters zelf, hun ouders en andere betrokkenen kan een scherp beeld ontstaan van de ervaren omgeving en het gesprek worden aangegaan over de belangrijkste verbeterpunten. Op [Talentontwikkeling | TeamNL - NOCNSF](#) vind je meer informatie over een verantwoorde lerende omgeving.

Tabel 3 Verantwoorde lerende omgeving

Pijlers	Vb. score
Sporters	In hoeverre ben je het eens met de stelling? 1 = helemaal oneens 5 = helemaal eens 6 = nvt/geen mening
De sporters halen voldoening uit het beter worden in hun sport. Gaan elke dag met plezier naar de training en ervaren dit plezier ook tijdens en rondom de training. Staan open voor feedback en gaan hiermee aan de slag.	

Een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters

De sporters helpen elkaar bij het beter worden. Sporters gaan goed om met hun medesporters, ze accepteren de verschillen met hun medesporters en zijn betrokken bij elkaars (persoonlijke) ontwikkeling. Deze attitude is voor iedereen waarneembaar, wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.	
De sporters krijgen en nemen verantwoordelijkheid voor hun inzet, houding en prestaties. Stralen uit dat 'leren presteren' en 'excelleren' serieus genomen wordt.	
De sporters voelen zich veilig (zowel fysiek als mentaal) in de sportomgeving. Er is onderling respect en er wordt niet gepest. Er mogen fouten worden gemaakt tijdens het leerproces.	
De sporters hebben het niveau dat nodig is. Zij beschikken niet alleen over het gewenste prestatieniveau maar beschikken ook over de vereiste competenties rondom fysiek, techniek, tactiek en prestatiegedrag en tonen de vereiste attitude, inzet en toewijding.	
De sporter weet hoe hij zich voelt en komt op voor zichzelf en zijn mening. Hij weet wanneer mensen te veel van hem vragen of hij iets niet oké vindt. Hij zorgt ervoor dat anderen niet over zijn grenzen gaan, ook wanneer hij het gevoel heeft dat anderen iets heel graag van hem willen.	
De sporters weten wat de volgende stap is die zij moet nemen en hoe zij dat kunnen bereiken. Wanneer de sporters dit niet weten gaan zij proactief te rade bij de desbetreffende experts.	
De sporters combineren hun sport en onderwijs op een verantwoorde wijze. Bij eventuele uitdagingen hierin maken de sporters dit bespreekbaar met zowel sport als onderwijs.	
De sporters hebben een effectieve agenda. Wonen, trainen en studeren zijn optimaal op elkaar afgestemd. De sporters zijn weinig tijd kwijt aan reizen. Er is balans tussen belasting, herstel en persoonlijke ontwikkeling. Er is een realistische studieplanning en de woonsituatie past bij de leeftijd van de sporter en het programma. Daarnaast is er ruimte voor sociale activiteiten buiten het programma.	
De sporters maken elke dag keuzes die hen beter laten worden in hun sport en die bijdragen aan hun (persoonlijke) ontwikkeling.	
De sporters hebben een gezonde financiële situatie en planning. Er is een reëel inzicht in de kosten voor levensonderhoud in combinatie met sportbeoefening, studieplanning en vrijetijdsbesteding.	
Coaches	
De coaches halen voldoening uit het beter worden in hun vak als trainer/coach. Gaan elke dag met plezier naar de training. Staan open voor feedback en gaan hiermee aan de slag.	
De coach heeft vakkennis en is in staat de sporter elke dag beter te maken in zijn sport. Heeft het overzicht waar de sporter in zijn ontwikkeling staat en bepaalt hierin telkens de volgende logische (uitdagende) stap. Ondersteunt de sporter bij het maken van de volgende stap.	
De coach werkt procesgericht en geeft resultaten en prestaties de juiste waarde in de ontwikkeling van sporters richting het mondiale senioren podium.	
De coach kan zich inleven in zijn sporters en een inschatting maken hoe bepaalde berichten bij hun binnenkomen en zijn communicatiestijl daarop aanpassen.	
De coach kent zijn vak ook wat betreft het stimuleren/ontwikkelen van het vereiste prestatiegedrag en zelfstandigheid van de sporter. Zowel op als buiten de sportvloer. Legt op de juiste momenten taken, verantwoordelijkheden en uitdagingen voor die de	

Een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters

(persoonlijke) ontwikkeling van de sporter stimuleren. Is eerlijk en direct in zijn feedback en beschikt over verschillende didactische competenties passend bij de doelgroep.	
De coach stimuleert en motiveert de sporters om de topsportleefstijl na te leven. Hij gaat met hun in gesprek bij dilemma's en balansverstoringen.	
De coach is een voorbeeld voor iedereen, is betrouwbaar en komt zijn afspraken na. Is oprecht in zijn aandacht voor anderen, brengt passie voor de sport over en heeft duidelijke normen en waarden. Hij handelt integer, maakt ethische- en ontwikkelingsvraagstukken bespreekbaar en heeft een beeld over hoe hij wil reageren op ethische- en ontwikkelingsdilemma's en op basis daarvan zal handelen.	
De coach heeft duidelijk de leiding op basis van gezag. Neemt besluiten en neemt de tijd om ze toe te lichten. Grijpt in bij incidenten en geeft aan wat er moet gebeuren. Betreft anderen bij besluitvormingsprocessen. Heeft overzicht over korte en lange termijn. Zorgt voor verbinding.	
De coach geeft de sporters vertrouwen en de sporters vertrouwen hem/haar. Er is wederzijds respect, er wordt naar elkaar geluisterd en om hulp gevraagd. Er wordt tijd besteed aan het ontwikkelen en onderhouden van de (persoonlijke) relatie.	
De coach draagt verwachtingen en doelen helder uit en spreekt sporters en staf aan op gedrag en verantwoordelijkheden. Is er niet primair op uit om populair gevonden te worden. Bewaakt de grens van wat kan en wat niet. Durft te delegeren en verantwoordelijkheid aan anderen te geven.	
De coach zorgt ervoor dat de sporter echt begrijpt waarom hij bepaalde dingen moet doen en hoe dit bijdraagt aan betere prestaties op de lange termijn. Geeft zorgvuldig en duidelijk antwoord op vragen. Wordt niet ongeduldig als iets niet direct wordt begrepen.	
De coach is daadkrachtig bij sporters die onvoldoende ontwikkelen en presteren en bespreekt dit ook helder en gericht met de sporter. Stelt eisen, hakt knopen door en is in staat en bereid om in voorkomende gevallen afscheid te nemen van sporters. Begeleidt dit proces zorgvuldig.	
De coach geeft individuele aandacht en houdt rekening met verschillen tussen sporters. Hij accepteert verschillende culturen en achtergronden. Hij heeft goed empathisch/sensitief vermogen en stelt het welzijn van de sporters voorop.	
De coach, is een lerende coach. Hij is in staat kritisch naar zichzelf te kijken, te reflecteren op zijn eigen handelen. Waar nodig past hij zijn handelen aan en/of schoolt zich bij. Hij weet wat nodig is om een (excel)lerende omgeving te creëren.	
Trainingssituatie	
In het programma heerst een diep gewortelde overtuiging om te (excel)leren. Coaches en sporters willen uitblinken en stimuleren elkaar om het beste uit zichzelf te halen. Er heerst een verbetercultuur door continu het beste uit jezelf te willen halen. Topprestaties worden gestimuleerd en successen gevierd.	
In het programma zijn duidelijke regels en afspraken gemaakt over hoe er met elkaar wordt omgegaan. De coaches, sporters en begeleidingsstaf zijn betrokken in de totstandkoming van deze regels en hebben zich deze eigen gemaakt. Men spreekt elkaar aan als iemand zich niet houdt aan de gemaakte regels en afspraken.	
In het programma weet iedereen (coach, sporter en staf) wat er van hem/haar wordt verwacht. De wederzijdse verwachtingen worden duidelijk verwoord. Er zijn duidelijke momenten waarop dit meerdere keren per jaar met elkaar wordt besproken en op wordt gereflecteerd.	

Een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters

In het programma is er respect en waardering voor elkaar. Er heerst een gezonde competitie. Competitie wordt ontwikkelingsgericht gebruikt. Men gunt elkaar successen.	
In het programma heerst de overtuiging dat dit de beste plek en beste manier is voor de sporter om de wereldtop te bereiken. Korte termijn beslissingen worden vanuit de lange termijn (persoonlijke) ontwikkeling van de sporter genomen (de sporter centraal).	
In het programma worden zowel coaches, sporters en begeleiders elke dag uitgedaagd en gestimuleerd om beter te worden (op eigen niveau).	
In het programma wordt de (persoonlijke) ontwikkeling van de sporter, coach en staf systematisch vastgelegd, gemonitord en geëvalueerd. De (persoonlijke) ontwikkeling van de sporter wordt besproken met de sporter en de ouders/verzorgers. Op basis hiervan wordt een vervolgplan opgesteld waar de sporter zich eigenaar van voelt.	
De sporters worden geïnspireerd door -en leren van- betere sporters en sparringpartners in hun directe omgeving. Het uitwisselen van kennis en ervaring wordt bewust gepland.	
De omgeving hanteert een zuiver ethisch en pedagogisch kompas. Integer handelen en integriteit staan centraal. Integriteits-, ethische- en ontwikkelingsvraagstukken worden bespreekbaar gemaakt en er worden duidelijke afspraken gemaakt over hoe men moet reageren op bijpassende dilemma's en op basis daarvan moet handelen.	
De omgeving hanteert een ethisch en pedagogisch kompas. De talentvolle sporter en zijn (persoonlijke) ontwikkeling staat centraal.	
In het programma is de accommodatie optimaal afgestemd op de beoefening van de sport, passend bij de (persoonlijke) ontwikkeling en beschikbaar op de juiste momenten.	
In het programma is het noodzakelijke materiaal, passend bij de doelgroep, voorhanden en beschikbaar voor de coaches, sporters en begeleiders.	
De trainingsaccommodaties stralen (excel)leren, veiligheid, respect en gezamenlijkheid uit in aankleding en inrichting.	
Alle betrokken medewerkers en relevante partners/leveranciers vormen samen de (excel)lerende omgeving, zijn hierin gekend en spreken elkaar aan op gedrag en houding om de (excel)lerende omgeving te borgen.	
De gehele begeleidingsstaf heeft inzicht in ethische situaties (o.a. doping, matchfixing & fair play, en grensoverschrijdend gedrag), in ontwikkelingssituaties (o.a. sociale veiligheid, zorgzaamheid en motivatie), in groepsdynamische processen en zijn in staat om aandachtspunten in gedrag (zowel bij sporter als staf) te herkennen, bespreken en op te lossen. Er is sprake van bijbehorende beleid gericht op preventie, detectie, handhaving en correctie.	
De (versterkende) rol van ouders (of mogelijk partner en gezin) is in de begeleidingsstaf zorgvuldig doorgenomen en besproken met sporters en ouders. Er wordt bewust invulling gegeven aan deze (versterkende) rol. Coach, sporters en staf zijn zich bewust van het feit dat het belang van een bepaalde rol van ouders gedurende het opleidingstraject ook kan wijzigen en nemen ouders daar proactief in mee.	
Specialistische begeleiding	
In het programma is er op belangrijke vakgebieden hoogwaardige expertise (strength & conditioning, medisch, voeding, prestatiegedrag en duale carrière), beschikbaar voor coaches en sporters. Deze experts zijn competent in het werken met de betreffende doelgroep.	

Een optimale instroom, ontwikkeling en uitstroom van talentvolle sporters

De sporters worden door de coach en staf begeleid in de manier waarop zij hun dagelijkse activiteiten kunnen afstemmen op de beoefening van hun sport. Bij dilemma's en balansverstoringen wordt het gesprek aangegaan om tot een oplossing te komen. Ouders (of mogelijk partner) worden geïnformeerd hoe zij de sporter kunnen ondersteunen.	
De coach en staf versterken elkaar bij het ontwikkelen van de vereiste (gedrag) competenties bij hun sporters en elkaar. Er wordt interdisciplinair samengewerkt.	
Coaches en staf vormen een divers team en versterken elkaar in persoonlijkheden en vaardigheden. Coaches en staf kunnen kritisch op elkaar zijn, rondom o.a. gehanteerde methodieken, didactieken, ethische en ontwikkelingsvraagstukken, omdat men het beste wil voor de sporter, coach en team.	
Coaches, staf en andere betrokkenen hebben een heldere rol in het in-, door- en uitstroomproces. Er is een gestructureerde werkwijze die erin voorziet dat naast de sporttechnische analyse er ook een analyse plaatsvindt over de (persoonlijke) achtergrond en ontwikkeling (sluiten verwachtingen, belasting (fysiek en mentaal), ontwikkelprofiel en beschikbare kwaliteit aan begeleiding op elkaar aan) bij de instroom. De werkwijze moet er ook zorg voor dragen dat de ontwikkeling van uitgestroomde sporters gevolgd kan worden met het oog op nazorg en/of her-instroom. Het registreren van ervaringen van sporters die uitstromen als input ter verbetering van het opleidingsprogramma maakt hier onderdeel van uit.	

9.3. Bijlage 3: Rolverdeling betrokken partijen

Tabel 4 Rolomschrijvingen

NOC*NSF
Geeft sturing, adviseert en ondersteunt daar waar nodig de sportbonden en TeamNL Centra op het gebied van topsport en talentontwikkeling.
Ontwikkelt landelijk beleid en stelt algemene richtlijnen op voor succesvolle opleidingsprogramma's.
Stelt gezamenlijk met sportbonden kwaliteitscriteria op voor opleidingsprogramma's.
Vertegenwoordigt de sportbonden bij beleidsvormingsprocessen van landelijke en regionale (bij hoge uitzondering lokale) overheidsinstanties en onderwijsinstellingen. Dit betreft centraal overleg.
Ontwikkelt doorlopende leerlijnen op verschillende specialistische gebieden (voeding, doping, prestatiegedrag, fysiek, gezond presteren).
Brengt vanuit de lobby rol waar mogelijk en noodzakelijk sportbonden, gemeenten en/of topsportcentra met elkaar in contact.
Verdeelt de nationale middelen van het ministerie van VWS en Lotto ten behoeve van de topsport en talentontwikkeling.
Sportbond
Stelt (in samenwerking met NOC*NSF) kwaliteitscriteria op voor opleidingsprogramma's.
Is aanspreekbaar op de kwaliteit en het resultaat van het volledige wedstrijd- & trainingsprogramma.
Bepaalt op basis van een grondige analyse de geografische locaties van de opleidingsprogramma's.
Benoemt de sporttechnische trainer-coach die het beleid en programma van de sportbond uitvoert.
Maakt afspraken met de betrokken partijen voor financiering en facilitering van programma's om continuïteit te garanderen.
Maakt afspraken over de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen om kwaliteit van het programma te kunnen borgen.
Gemeente (incl. lokale partijen)
Maakt samen met een sportbond afspraken voor financiering en facilitering van het programma om de continuïteit te garanderen.
Maakt samen met de sportbond afspraken over de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen om de kwaliteit van het programma te kunnen borgen en continue verbetering te laten plaatsvinden.
Co-financiert en faciliteert opleidingsprogramma's, met een gerichte focus op de aanstelling van competente trainer/coaches.
Bepaalt welke programma's zij willen ondersteunen.